

Posudek vedoucího bakalářské práce Jiřího Pražáka *Progresivně-regresivní analýza J. P. Sartra*

Student Jiří Pražák ve své bakalářské práci odhaluje méně známou tvář existencialismu Jeana Paula Sartra. Na *Kritiku dialektického rozumu*, resp. na její metodologické prolegomena se často zapomíná. Jako by se Sartrův existencialismus vyčerpal v období *Bytí a nicoty* a jeho pozdější analýzy směřující k explicitně formulované filosofické antropologii nebyly relevantní. Přitom se zdá, že teprve v pozdní fázi dokázal konstituovat metodu, která adekvátně syntetizovala existencialismus s marxismem, potažmo s psychoanalýzou. V tomto ohledu se dá říci, že předložená bakalářská práce mapuje relativně neprobádané území a že jedním z předběžných kroků, jež před autorem stály, bylo vymezit teritorium, na kterém se bude ve svém bádání pohybovat. Dalším z těchto definičních momentů se pak stalo zúžení perspektivy, neboť v daném rozsahu zcela jistě nebylo možné obsáhnout veškerou problematiku spadající do „(de)totalizačního“ Sartrova projektu.

Sama povaha tématu si tudíž vyžádala specifický postup, který se na první pohled může působit tak, že samotné progresivně-regresivní analýze se práce nevěnuje ani na polovině svého rozsahu. Při bližším seznámení se s textem ale vychází najevo, že většina přípravných interpretací otevírá cestu k jistějšímu uchopení hlavní problematiky. Student přehledně restauruje „změnu“ Sartrova přístupu k člověku a dějinám a zdůrazňuje některé důležité momenty tohoto přechodu. Za zdařilé považuji zejména jeho vypořádání se s problematikou Sartrova marxismu a s tím, že na jedné straně výrazně kritizuje soudobý marxismus, na straně druhé ale stále považuje Marxovo myšlení za jediný možný metodologický rámec budoucí filosofické antropologie. Zvolená diference mezi „totalizací“ a „totalitou“ velmi pěkně ilustruje Sartrovo stanovisko i překážky, jež soudobý marxismus dovádí na pozice opouštějící původní Marxův záměr. Vrcholem práce je zevrubný popis progresivně-regresivní analýzy a její konkrétní aplikace na románové dílo Gustava Flauberta. Tematická struktura práce i jednotlivě vypracované kroky jsou vzhledem k záměru práce adekvátní, student výrazně vylepšil i jazykovou úroveň a celkově styl.

Tím se dostávám k hledisku vedoucího. Student pravidelně konzultoval jednotlivé pasáže a dokázal pružně reagovat na případné námítky a komentáře. Po vypracování celé práce věnoval nejméně měsíc důkladné revizi na základě poznámek, které jsem mu adresoval, a mohu zodpovědně říci, že se s většinou z nich vypořádal velice dobře. Nemám tedy nic, co by se dalo studentovu přístupu vytknout; spíše bych vyzdvihl jeho ochotu pustit se do neznámé látky a obstojně se s ní popasovat.

Přesto bych rád předložil dva náměty, jež by mohly být otevřeny u obhajoby. Netýkají se bezprostředně práce jako takové, spíše mají tím, že na sebe navzájem odkazují, vyvolat další rozvinutí napsaného.

- 1) Sartre explicitně ztotožňuje existencialismus s antropologií: „... je třeba říci, že existencialismus je antropologií samou, nakolik usiluje o to, aby si vybudovala základy.“ (Marxismus a existencialismus, s. 144) – v práci je ale antropologie chápána spíše jako „pomocná věda“ existencialismu. Bylo by možné trochu rozvinout Sartrovo pojetí filosofické antropologie?
- 2) V samotném závěru Sartre mluví o „konci existencialismu“ jako o zrušení jeho existenčního práva: „Avšak od chvíle, kdy marxismus začlení lidskou dimenzi (tj. existenciální projekt) do svého výzkumu a učiní z něho fundament antropologického vědění, nebude mít existencialismus už žádné existenční oprávnění.“ (Marxismus a existencialismus, s. 155) – není to nakonec tak, že existencialismus jako antropologie představuje „pomocnou vědu“ marxismu?

Hodnocení

Práce nebyla programově koncipována jako kontextová; od počátku šlo pouze o náhled do progresivně-regresivní metody a na způsob, jakým se Sartre pokusil na jejím základě vypracovat revidovanou verzi existencialismu. Že se autor v průběhu práce rozkročil o něco více a otevřel i jiná témata, svědčí v jeho prospěch, neboť si tím připravil eventuální další rozpracování takto připraveného materiálu. Ze všech těchto důvodů doporučuji práci k obhajobě a navrhuji hodnocení **výborně**.

V Praze 9. 2. 2024
Jakub Chavalka